Een warme gemeenschap

Dat was een mooi moment na de morgendienst op de Jubileumzondag 21 december 2008. Mw. Parmentier-van Evert, de dochter van de eerste predikant, en mw. Kleijwegt-van der Heide, de dochter van de eerste koster, zoeken elkaar op. Beiden beleven veel vreugde aan het uitwisselen van herinneringen. Ze spreken af om dit gesprek spoedig voort te zetten bij mw. Kleijwegt in Kijkduin. Dit past mooi bij zeventig jaar Bethelkerk. Het was een warme gemeenschap op de grens tussen dorp - Loosduinen- en stad - Den Haag - en dat is het nog. Een impressie van de dag.

De Bethelkerk

In de jaren dertig van de vorige eeuw breidt Den Haag zich steeds verder uit richting Loosduinen en komen daar steeds meer mensen te wonen, ter weerszijden van de Laan van Meerdervoort. Loosduinen wordt gesplitst in twee wijken en in 1937 krijgt de nieuwe wijk de eerste eigen dominee, ds. F.K. van Evert uit Hellevoetsluis. Dat is een stimulans om meer vaart te zetten achter de plannen voor een eigen kerk. De eerste steen wordt gelegd op 12 maart 1938 en op 20 december 1938 wordt de kerk in gebruik genomen. Het Gemeentecentrum is in 1964-1965 gebouwd. In 1990-1991 is de kerkzaal gerenoveerd en meer bij de tijd gebracht. Het interieur is veel lichter geworden. Het liturgisch centrum wordt transparanter en stijlvoller met een nieuwe preekstoel, lezenaar, avondmaalstafel doopvont en paaskaarsstandaard. ’s Zondags en doordeweeks is onze kerk nog volop in gebruik. En is het even mooi weer dan genieten de mensen, ook mensen uit de buurt die zich niet tot de Bethelkerk rekenen, van de kerktuin, de in september 2001 geopende Amadeushof.

Kenmerkend voor de wijkgemeente Bethelkerk

Hans van Spanning in zijn lezing
- Grote openheid naar buiten
- Taaie vasthoudendheid om het doel te bereiken
- Grote vrijgevigheid

(Dit oordeel heeft betrekking op de gemeente in de periode 1936-1945, maar is ook voor nu te herkennen).

Jenny Sondorp
- Levende gemeente
- Openstaand naar de buitenwereld, meer dan vroeger, toen was het veel beslotener

Jacob van den Berg
- We zijn allemaal gekomen van Calvijn
- We moeten steeds terug naar de vreugde

Rob van Essen
- Wel grijze mensen, geen grijze muizen
- Veel creativiteit

Het programma

Als houvast voor het vervolg eerst het programma zoals dat was afgedrukt achter de liturgie voor de eredienst:
10.00-11.00 kerkdienst
11.00-11.45 ontmoeting
11.45-12.15 opening kunsttentoonstelling
12.30-13.30 buffetlunch
13.30-14.30 lezing
14.30-15.00 lancering van de website
15.00-15.30 vesper

De leiding berust bij mw. Marga van Arendonk, de voorzitter van de kerkenraad. Kordaat, soepel en met humor loodst zij ons door het volle programma. We liepen af en toe vertraging op. Uiteraard vooral bij de ontmoeting, die wel zeer geanimeerd en vreugdevol verliep. Het was dikwijls een weerzien na vele jaren of een interessante eerste ontmoeting. Niettemin werd het hele programma, naar het leek moeiteloos, volgens de geplande opzet afgewerkt en was aan het eind vrijwel alle vertraging ingelopen.

De liturgie en koor

Aan de liturgie is veel zorg besteed. Mooi is de goed geïntegreerde bijdrage van 26 zangers - voor circa een kwart leden van Bethel - van de Koninklijke Zangvereniging 'Excelsior' onder leiding van dhr. Johan Sonneveld. Een voorbeeld daarvan is het afwisselend door koor en gemeente gezongen Gezang 318 *Hoe goed, o Heer, is 't hier te zijn, bij woord en water, brood en wijn*. Het koor stelt zich op aan weerszijden van het liturgisch centrum; ds. Riemersma begeeft zich steeds naar het liturgisch voorwerp dat in het desbetreffende couplet bezongen word: doopvont, avondmaalstafel en kansel. Het klinkt goed. De eenvoudige, maar smaakvolle aankleding: kerstgroen met paarse linten een mooi groter en kleiner bloemstuk, draagt eraan bij dat het goed voelt in deze kerkzaal. Niet onvermeld mag blijven de extra collecte voor het Jacobshospice met als opbrengst € 1000. Als een kerk feestviert, moet ze anderen ook mee laten delen.

Na afloop zie ik dhr. Anton Baak, af en toe organist in de Bethelkerk, dus wat betreft de beoordeling van liturgie

iemand met recht van spreken; hij noemt het een goed verzorgde, inspirerende, niet alledaagse dienst, waar wat betreft de liturgie alles op zijn plaats viel.

De preek

Ds. Nico Riemersma heeft als uitgangspunt voor zijn preek dezelfde tekst gekozen als destijds ds. G. Venema bij het in gebruik nemen van de Bethelkerk: *Dit is niet dan een huis Gods* (Genesis 28,17). Deze tekst staat op de eerste, ingemetselde steen, te zien direct bij binnenkomst aan de rechterzijde. Jacob doet deze uitspraak na zijn droom over engelen die op een ladder van beneden (de aarde) naar boven (de hemel) gaan en weer terug. Het tweede glas-in-loodraam, dat op de liturgie stond, beeldt dit uit.

Enkele gedachten uit de preek, die ook te vinden is op de website, in de rubriek *Om te lezen* onder *Preken*:

- Het huis van God (= Bethel) is een plek waar mensen God kunnen ontmoeten. Een huis vraagt om binnenkomst.
- In dit huis wordt gedeeld. Er loopt een directe link van de avondmaalstafel naar de Voedselbank, door één werkwoord: delen.
- De kerk is terecht gebouwd aan de rand van de stad. Een kerk dient op de rand van de samenleving betrokken te zijn.

De kunsttentoonstelling

Deze is voorbereid door de kunstcommissie, bestaande uit mw. Ellie Gerritsen, mw. Nienke van der Kooi en dhr. Frederik Ekkelboom. Na de ludieke opening geeft Ellie een uitleg bij de werken die in de gemeentezaal hangen. Zo staat zij stil bij twee schilderijen over het Samen-op-Weg-proces. Op het ene schilderij zijn twee planten te zien die de wat stekelige gereformeerden en de wat makkelijke hervormden verbeelden. Het laatste oogst boegeroep. Mij wordt niet duidelijk waarom, maar misschien worden van oorsprong hervormden niet zo graag 'makkelijk' genoemd. Want makkelijk heeft ook een negatieve kant, minder gemotiveerd zijn. Maar hoe het ook zij, het samengaan - het tweede schilderij - heeft een mooie plant opgeleverd. En daar was iedereen het wel mee eens.

De activiteiten van de commissie hebben een mooie gevarieerde collectie opgeleverd van ruim dertig objecten, gemaakt met verschillende technieken van tien inzenders. De manier waarop het is tentoongesteld is goed gekozen, met name ook de volgorde, waarin het is opgehangen. Uiteraard paste het lang niet allemaal in de Gemeentezaal, dus ook op andere plaatsen hangen en liggen de kunstwerken (in de vitrine en in de hal). En er was nog meer te zien: oude foto's, bijvoorbeeld van de eerste steenlegging, oude documenten, waaronder een oproep om bij te dragen aan het orgelfonds, en bijna honderd recentere foto's met bijschriften van mw. Betty Mol. Deze foto's brengen het reilen en zeilen van de Bethelkerkgemeente in beeld vanaf de viering van het zestigjarig bestaan.

De lezing

Na de lunch gaan we, daartoe opgeroepen door mw. Marga van Arendonk, weer naar de kerkzaal voor de lezing van dr. Hans van Spanning. Het valt niet mee om een gemêleerd gezelschap een uur lang, en misschien was het wel langer, te boeien met een historisch verhaal zonder plaatjes. Maar Van Spanning lukt dat heel goed. Hij had ook interessante dingen

opgediept en wist ons dat, ook dankzij de goede structuur van het verhaal, zo over te brengen dat we het meebeleefden. De titel van het verhaal is 'Fragmenten uit de eerste jaren van de Bethelkerk'. Het bestrijkt de periode 1936-1945. Aan de orde komen onder meer het Orgelfonds, ds. F.K. van Evert als een daadkrachtige dominee met stevige standpunten die in de jonge gemeente een grote activiteit ontplooit en ds. A.F.N. Lekkerkerker met zijn bijdrage aan het saneren van de financiële situatie als ook aan het langzaam slechten van de barrière met de vrijzinnigen. Aan het slot van zijn lezing komt de kerk in oorlogstijd aan de orde. Ook de lezing van dr. Van Spanning is op de website te vinden in de rubriek *Om te lezen*.

De website

Van het verleden naar de toekomst. Ds. Riemersma vertelt dat het voor hem een uitdaging was bij het schrijven van de teksten *niet van binnen naar buiten*, maar *van buiten naar binnen* te denken. De site mocht geen veredelde wijkgids worden. Een eigen website is belangrijk omdat internet, zeker voor de jongere generatie een integraal onderdeel uitmaakt van het bestaan. Riemersma is blij en trots met het resultaat: het is een prachtige website geworden die wat hem betreft gaat meedingen naar de prijs voor de mooiste website. Vervolgens is er een presentatie door de bouwer: dhr. Gert-Jan van Middelkoop. Van Middelkoop heeft gestreefd naar een open en uitnodigende uitstraling. Wat mij betreft is hij daarin geslaagd, ook door gepast gebruik van mooie foto's. Met de beamer laat Van Middelkoop ons de mogelijkheden van de website zien. Het websiteadres is www.bethelkerk-denhaag.nl

Voorafgaand aan het schrijven van dit verhaal heb ik met genoegen wat rondgedwaald op de site. Voor mij was deze overzichtelijk ingedeeld en bevatte ze veel praktische informatie over de activiteiten van de Bethelkerk. De uitleg over het liturgisch centrum en de kerkramen, met prachtige foto's, kan ik u aanraden.

De vesper
Voorganger is ds. J. van den Berg, van 1982 tot 2000 verbonden aan de Bethelkerk. Centraal staat Psalm 78, waarvan een selectie, omdat het een wel erg lange psalm is, afwisselend wordt gelezen en gezongen. Ds. Van den Berg licht toe dat de psalm duidelijk maakt hoe God naar de geschiedenis kijkt. Centraal staat dat God altijd doorgaat met zijn project om de wereld te redden voor het recht en de vrede. Als dat niet lukt met Israël, dan laat God de tien stammen vallen en gaat Hij verder met de stammen Juda en Benjamin. Hij verkiest David als herder van Zijn kudde. Deze verkiezing, die ook een reductie kan zijn, ervaren wij ook aan den lijve. Van den Berg verbindt dit met een passage uit Huizinga's 'Herfsttij der Middeleeuwen' dat hij op dit moment om en om leest met Calvijns 'Instititutie van de christelijke religie'. Huizinga schrijft: *Het is waar, elke tijd laat in de overlevering meer sporen na van leed dan van zijn geluk: het zijn de rampen die historie worden.* Maar als we daarvan mismoedig worden, dan moeten we, aldus Van den Berg, de vreugde die God bij ons bewerkt, behouden omdat Hij doorgaat met Zijn project.

De werkers in de wijngaard
Er zijn al een aantal medewerkers aan deze dag genoemd, maar er waren er veel meer. Te veel om hier op te noemen en ook dan zouden er nog velen ongenoemd blijven, omdat veel van wat gedaan werd, onzichtbaar bleef. Maar voor vier maak ik een uitzondering:

- Mw. Corrie Dekker, de leider van de Zwarte Brigade. Het valt niet mee er voor te zorgen dat iedereen in een beperkte tijd op ordelijke wijze in een beperkte ruimte met veel mensen - ik kan u verzekeren, het was soms een gekrioel in het Gemeentecentrum - wordt voorzien van spijs en drank. En we kregen veel. Maar het lukte dankzij een goede voorbereiding vooraf, een goede organisatie op de dag zelf en vele helpende handen. Dat draagt uiteraard in belangrijke mate bij tot een goede stemming bij de feestgangers.
- Mw. Ellen Maartense, die vele stukken heeft gesneden van de twee prachtige Jubileumtaarten. Deze waren afgedekt met de mooie aquarel van de Bethelkerk van dhr. Leo de Klerk die ook de Gemeentegids siert. De kleuren waren werkelijk schitterend en de taart was heerlijk.
- De organist, dhr. Rein van der Kluit, heeft zoals altijd een zeer werkzaam aandeel in de kerkdienst, dit keer 's morgens en 's middags, maar het bleef daartoe niet beperkt. Er was nu meer te begeleiden, bijvoorbeeld ds. Riemersma en Excelsior bij de gezongen uitzendingswoorden. Verder veel orgelsoli geïnspireerd op het Magnificat. Maar niet alleen een echt instrument weet Rein van der Kluit vaardig te bespelen, het lukt hem ook overtuigend bij een nepinstrument. Dat vertoonde hij samen met drie anderen bij de ludieke opening van de kunsttentoonstelling.
- De koster, dhr. Frederik Ekkelboom, de stille kracht die het geheel overziet en waarop we altijd terug kunnen vallen. Ook één van de 'stille' muzikanten bij de opening van de kunsttentoonstelling. Aan het eind van de dag vroeg ik hem wat hij van de dag had gevonden. Zijn reactie, kort en kernachtig: 'Leuk en afwisselend.'

En aan het begin van de dienst was het mooi de kerkenraad in zijn geheel te zien binnenkomen. Zij zijn het toch, die met alle andere werkers in de wijngaard, mee zorg dragen voor het voortbestaan van de Bethelkerk.

De feestgangers
Dat waren er meer dan tweehonderd, want in de dienst waren tweehonderd mensen en daarna zijn er mensen weggegaan en bijgekomen. Ik zie vroegere steunpilaren zoals mw. Jenny Sondorp, nu wonend in Vaassen, en dhr. Andries Visser, nu wonend in Bosch en Duin. Ook mensen die allang in de Bethelkerk komen zoals dhr. Dirk-Jan Versluis, het echtpaar Versol en mw. Frederiek Warners. Er waren oud-predikanten: ds. Joost Cohen Stuart, ds. Jaap van den Berg en ds. Rob van Essen, en predikanten van protestants Den Haag Zuid-West: ds. Henk Onderstal (was er de hele dag), ds. Gerrit de Groot, ds. Lenie Vollebregt, ds. Jan Eikelboom en mw. ds. Herma Kamphuis.

Hier en daar heb ik naar reacties gevraagd en die waren allemaal positief, maar dat was ook wel te merken aan de stemming. Heel uitgesproken was het echtpaar Bedeker (uit de vroegere Petrakerk): 'Geweldig, prima organisatie en er ontbrak niets aan.' Zij roemden ook het gebouw, vooral van na de renovatie. Na afloop ben ik ook nog langs gegaan bij ds. en mw. Riemersma sr., met wie ik 's morgens al had kennis gemaakt. Ik was nieuwsgierig naar het oordeel van een betrokken buitenstaander die waarschijnlijk iets dergelijks wel eens meer heeft meegemaakt. Hen was de positieve stemming opgevallen en zij roemden het samenbindende effect. Mw. N.A. Riemersma-de Gaay Fortman vatte haar oordeel samen met de woorden 'Het was gewoon goed'. En vader Riemersma besloot met: 'We zijn trots op onze zoon.'

Zo was het een geslaagde dag met een mooi en afwisselend programma, vol warmte en gemeenschap.

Jan Schild

Dit verslag van de jubileumzondag 21 december 2008 stond in Betheltaal 16,3 (2009), 3-5